

annons

|| Charles Emil Hagdahl (1809–1897), som fällt rubrikens ord, hade ett dramatiskt liv. Han började studera medicin, ägnade sig åt närmast socialmedicinska studier av fångvårdens misär i Europa, var en tid fattigläkare i Stockholm, drev framgångsrikt ett mönsterjordbruk som utvecklade nya tekniker för boskaps-hållning, blev genom arv och giftermål en förmögen man och slottsägare och publicerade (utöver omfattande fackliteratur) »Kokkonsten som vetenskap och konst« år 1879.

Medicinhistorisk paus

»Förmågan att äta har människan gemensam med djuren; bordets nöjen åter är en skatt, vartill endast människan har äganderätten«

Verket är på hela 1 000 sidor text med omkring 3 000 recept, »de med asterisk utmärkta« har doktorn själv kontrollerat i sitt eget kök. Boken är i stilen en blandning av recept, näringsfysiologiska betraktelser och kostfilosofiska resonemang. Hagdahl uttalar sig om chokoladens näringsmässiga förträfflighet eller måltidsordningens utformning utan någon som helst vetenskaplig grund, men charmerande och underhållande.

Hagdahls anknytning till Östergötland har inneburit att landskapets gastronomiska sällskap bär hans namn. Kokboken är en klenod, som i original bevarats på Linköpings stadsbibliotek.

Stephan Rössner

professor, Karolinska
Universitetssjukhuset Huddinge

|| Den skotske författaren Archibald J Cronin (1896–1981) läste medicin i Glasgow och arbetade bl a som kirurg under första världskriget, därefter som fartygläkare på rutter till Indien. Hans insatser och observationer som läkare i kolgruvorna skapade material för böckerna »The stars look down« och »The citadel«, med skakande inblickar i villkoren för arbetet under jord.

Medicinhistorisk paus

»Inget tråkar ut mera än att läsa listor över vad unga författare läst för att skapa sig en god litterär smak. Jag avstår från att presentera en katalog och hävdar att jag läser allt«

Cronins allra första berömmelse kom med boken »Hatter's castle«, som berättar om en megaloman hattmakares dröm att uppnå social acceptans.

Dålig hälsa gjorde att Cronin under slutet av 1920-talet lämnade läkarbanan och blev författare på heltid. Dr Finlay Hyslop blev hans mest kända läkargestalt, också på TV. Cronins humanism och sociala realism gjorde honom faktiskt populär i den gamla Sovjetunionen, samtidigt som hans böcker blev bestsellers i USA. Många av dem har filmatiserats i Hollywood.

Rubrikens citatet är en lätt revision av Cronins litterära programförklaring.

Stephan Rössner

professor, Karolinska
Universitetssjukhuset Huddinge